

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 26 DIN, PODPORNIA VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNISTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO I.

LJUBLJANA, PETEK, 29. JANUARJA 1937.

ŠTEV. 20.

Razvojnna pot reksizma

Nujna zahteva našega časa je, da se družba reformira ne samo versko in nravno, ampak tudi socialno politično. Zato je hvalevreden vsak politični pokret, ki skuša preurediti državo, če le sloni na temelju prave pameti in evangeljskih načel.

Velika škoda za katoliško stvar pa lahko nastane, ako se tak pokret, tudi če je katoliški, ogrinja v plašč verskega gibanja, ali celo gibanja, ki naj bi bilo vzporedno katoliški akciji.

Nekaj takega se je zgodilo v Belgiji z reksiističnim pokretom. (Glej n. pr. Études, 20. junija 1936.)

PRVA STOPNJA: VZPOREDNO S KA

Gibanje je započel pred nekaj leti akademik Leon Degrelle. Po prvotnem geslu »Christus Rex« se je poimenovalo na kratko »Rex«, pristaši gibanja pa z »reksisti«. Bilo je že od začetka politično usmerjeno, a veljalo je, oziroma hotelo je veljati kot gibanje, ki je vzporedno pokretu Katoliške akcije.

Belgija je torej dobila dve podobni gibanji in organizaciji, in to je mnoge uvidevne može presenetilo in zaskrbelo. Bilo je jasno, da bo to povzročilo razdor in medsebojno borbo.

DRUGA STOPNJA: SPOR S KA

»Rex« je šel po svoji poti dalje in kmalu je nastal spor z organizacijo Katoliške akcije. Toda še zmeraj je nastopal kot katoliško versko gibanje, zdaj še organizirano po vsem valonskem (francoskem) delu Belgije. Umevno je, da je ta medsebojna borba povzročala skupni katoliški stvari veliko škodo.

Naravno! Ker sta nastopali v katoliškem imenu dve organizaciji s podobnimi cilji, a ena z radikalnimi zahtevami po vzornem katoliškem življenju, po strogi disciplini in po neutrudnem apostolatu, druga le z zunanjim katoliškim programom brez bistvenih zahtev za svoje borbe, se je udarna sila obeh nekako paralizirala. Prva

je zastala v rasti; druga, ki je sicer radi svojih bobnečih zunanjih nakopov in majhnih zahtev hitro rasla, pa je bila kot oblikovalka radi novega rodu bistveno nezadostna.

Zmeraj nujnejša je bila zahteva, da se vprašanje »Rex« in KA čim hitreje reši. Nudile so se tri možnosti. Nekateri so bili za spojitev obeh organizacij v eno samo, reksisti sami so vztrajali pri svoji prvotni zamisli samostojnega katoliškega gibanja, organizacija KA pa je odklanjala tako prvi kot drugi načrt ter dosledno zahtevala, da »Rex« kot katoliško gibanje preneha.

TRETJA STOPNJA:

POLITIČNA ORGANIZACIJA

Nastala je zelo mučna doba v zgodovini belgijskega katoliškega gibanja. V jeseni l. 1935. pa se je začelo ozračje čistiti. Reksisti so se čutili že dovolj močne, da so s svojimi političnimi cilji stopili neprikrito na dan. Začela se je silna agitacija po vsej Belgiji, najprej zoper tradicionalno katoliško stranko, potem zoper stranke sploh.

ŠKOFJE SPREGOVORE

Tedaj je padla tudi končna odločitev. 20. nov. 1935 so spregovorili škofje in

1. odvzeli reksizmu vsak verski značaj;
2. obsodili nekatere metode v reksizmu;
3. obsodili njegovo izrabljanje vere v lastne politične namene;
4. strogo prepovedali reksistom propagando po katoliških učnih zavodih.

Tako je dospel reksizem do zadnje razvojne stopnje. Iz gibanja, ki je veljalo za vzporedno Katoliški akciji, se je končno izluščila popolnoma politična organizacija, ki ima danes že številno zastopstvo v parlamentu. Reksizma samega škofje seveda niso obsodili, odločno pa so obsodili in prepovedali izrabljanje verskega pokreta v politične namene.

Taktika reksizma je povzročila belgijskim katoličanom veliko škode. Še večja škoda bi seveda nastala, ako bi se obe gibanji, reksizem in KA spojili, kot so to nekateri hoteli. S tem bi se zanesle tudi v vrste Katoliške akcije politične metode, ki se jih je posluževal reksizem. In to bi bilo v resnici usodno. Bila je torej edina pravilna rešitev ta, da so se pojmi v temelju razčistili.

Razlog, zakaj je tako zakrivanje politične akcije z videzom verskega pokreta nedopustno, navaja Pij XI. v pismu mehiškemu nadškofu Moray del Rio l. 1926. in litvanskim škofom l. 1928. Pravi namreč, da se s tem daje nasprotnikom pretveza, da spajajo versko udejstvovanje katoličanov s katerokoli stranko ali politično strujo in da tako postopanje odpira vrata pogubnim težavam.

Cerkev in sport

**Vse je zaradi sebe
ustvaril Gospod (Sv. pismo.)**

Uprava tenisnega igrišča »Concordia« je naprosila zagrebškega nadškofa nadškofa koadjutorja dr. Alojzija Stepinca, da bi blagoslovil njen novi paviljon. Prevzvišeni je želji ustregel 26. aprila 1936. Ob tej priliki je mladini spregovoril pomembne besede o Cerkvi in športu. Ta govor je časopisna agencija »Fides« poslala vsem katoliškim listom po svetu, da ga objavijo. Izvajal je takole:

»Moderni svet podtika katoliški Cerkvi, da je sovražnica sporta, a to mnenje nikakor ni utemeljeno. Res je, da Cerkev misli o sportu drugače kakor moderni svet. Toda to še ne znači, da je Cerkev proti sportu.

Kakor namreč na vse stvari, tako zre Cerkev tudi na sport sub specie aeternitatis. Po njenem nauku mora vse stvarstvo služiti slavi božji. A drugače tudi ne more biti, kakor stoji v sv. pismu: Omnia propter semetipsum operatus est Dominus! — Vse je zaradi sebe ustvaril Gospod! Tudi sport mora imeti za zadnji cilj, ker mu je neposredni cilj okrepitev telesa, ki je po nauku Cerkve orodje, katerega se poslužuje neumrljiva človeška duša. Orodje pa mora biti sposobno za uporabo. Lok, ki je prenapet, mora počiti. Tudi človek, ki bi delal brez odmora, bi postal za nekaj časa nesposoben za posle svojega poklica. Sam Bog torej hoče, da se človek po napornem delu na pošten način razvedri. Kako bi torej Cerkev mogla nasprotovati poštemu razvedrilu ali dostojnemu športu?

S čimer se Cerkev ne strinja, je nekaj povsem drugega. Nasprotuje zlasti nezmernemu športu, ker povsem upravičeno sodi, da šport ni cilj človeškega življenja, ampak sredstvo, da si človek po napornem duhovnem ali drugem delu pridobi novih moči. To misel je lepo izrazil nemški

rek: Mach nie das Spiel zum Lebensziel! (Ne delaj igranja za cilj življenja!)

To ni niti dostojno niti koristno za človeka.

Ni dostojno, ker je Bog postavil človeka za vladarja in krono vsega vidnega stvarstva. A glej, namesto da bi bil človek vladar vidnih stvari, premnogokrat postane njih suženj in tako samega sebe poniža z dostojanstva vladarja v sužnja. Mnogokrat obžalujemo modernega človeka, ki ne ve niti tega, da je vprav takrat, ko misli, da je najbolj svoboden, največji suženj. Suženj pa nerazumne stvari, kateri je po božjem načrtu postavljen za gospodarja.

Toda nezmeren šport niti ne koristi človeku. Kdor bi najboljše zdravilo jemal preko mere, bi si škodoval, a tako je tudi z nezmernim športom.

Drugo, s čimer se Cerkev ne strinja, je to, da se verske in stanovske dolžnosti zapostavljajo športu. A Cerkev zahteva najprej vestno izpolnjevanje tako verskih kakor tudi poklicnih dolžnosti. In v tem ji mora dati prav vsak razumen človek.

Končno hoče Cerkev, da se tudi pri igri misli na to, da nas Bog gleda in vidi. Zato psalmist opominja: Laetamini in Domino — veselite se v Gospodu! Ako bi se ljudje držali cerkvenega načela, potem bi bilo mnogo več veselja na svetu, kot ga je danes.

A danes poleg vseh neštevilnih zabav in veselic vsi tožijo, da so slabi časi. To pa niti ni čudno, ko se božjih darov poslužujejo preko božjega načrta.

Zato Vam kličem: veselite se v Gospodu! Naj bo Vaša igra o pravem času, s pravim namenom in na pravi ter pošteni način, pa Vam bo v veselje in razvedrilo, v rešitev telesa in nesmrtno duše!«

Značaj je več kot talent

Ozkosrčnost in še kaj

Neovrgljivi zakoni vere in morale gospodujejo tudi nad umetnostjo: Nihče ne more dati umetniku pravice, da v svojih delih napada vero in ljudi zavaja v greh.

*

To naše načelo je kamen spotike onim, ki bi umetnost radi zlorabili za sredstvo, s katerim bi širili tudi med slovenskim dijaštvom svoje duševne strupe. Zato hočejo uničiti njegovo veljavnost. Trdijo, da je umetnost svobodna in da lahko dela, kar hoče, da se ji tudi na vero in moralo ni treba ozirati.

A vsi njihovi razlogi nič ne veljajo: naše načelo je trdno in neomajno! Zato segajo nasprotniki po drugem sredstvu in bi nas s prisiljenim posmehom radi spravili k molčanju. Očitajo nam, da ne razumemo umetnosti, da smo ozkosrčni, osamljeni in zastareli.

*

A kako vse drugače je v resnici! Le bežen premislek nam priča prav nasprotno:

Mar vsi oni katoliški umetniki, ki pišejo in so pisali splošno občudovana in priznana dela ob strogem vpoštevanju katoliške vere: Avguštín, Dante, Calderon, Lope de Vega, Manzoni, Chesterton itd. — ne razumejo umetnosti?

Mar so vsi oni umetniki in znanstveniki, ki sicer niso katoliških nazorov, pa tudi zahtevajo, naj se umetnost podredi višjim interesom človeštva — ozkosrčni?

Ali bomo vse one nekatoličane, ki glede razmerja med umetnostjo in moralo popolnoma soglašajo s Cerkvijo imenovali — ozkosrčne?

Načelo »l'art pour l'art« začenjajo že povsod spoznavati tudi kot umetniško ponesrečen korak. Pri nas ga nekateri še vedno vlačijo na dan in nas, ki larpurlartizem preziramo, obsojajo kot — zastarele!

A kaj je z očitarki samimi? Ali se vsi drže zahteve, ki jo stavljajo drugim, da mora biti namreč umetnost samostojna? Kaj še! Po velikem delu jo usužnjujejo svojim strastem in jo zlorablajo kot sredstvo za moralni razkroj naroda. In zlasti marksistični sodrugi; ti hočejo pri nas umetnost »osvoboditi« — tam pa, kjer je njihova »svoboda« zmagala, je umetnost absolutno podrejena, interesu revolucije podrejena!

*

Kako nesmiselno je torej, če nam kdo — zlasti še marksist — očita ozkost, zastarelost, osamljenost in nerazumevanje umetnosti! Taki očitki nam morejo le dokazati, da se nasprotniki sami zavedajo, kako slabi so njihovi razlogi, pa nam hočejo s posmehom odtujiti naša načela.

Mi pa se zavedamo, da je na naši strani neovrgljiva resnica, ki ni nikoli ozkosrčna in zastarela in — hvala Bogu — danes tudi ne več osamljena!

Zato ponovno poudarjamo: da so nad umetnostjo višje vrednote; da umetnost je in ostane podrejena veri in morali; poudarjamo, da ima Cerkev polno pravico in dolžnost, posegati v vprašanje umetnosti in zlasti še literature, v trenutku, ko tako zahteva skrb zanje, ki so ji izročeni.

»Če bi imeli ljudje kaj od tega, bi dvomili tudi nad Evklidovimi zakoni,« je dejal liberalni filozof Hobbes.

NEMOČ ZNANOSTI

Marconi, slavni iznajditelj brezžičnega brzojava, eden izmed najboljših raziskovalcev radijskih valov, je nedavno izjavil časnikarjem:

»Znanost ne more vsega razložiti, zlasti ne največjih skrivnosti človeškega postanka in bivanja. Kaj smo? Odkod smo? Kam gremo? — Odkar je človek začel misliti, se bavi s temi vprašanji, a vendar so za mnoge učenjake nerešljiva. S ponosom torej izjavljam, da verujem... Verujem pa ne samo kot katolik, temveč tudi kot znanstvenik!«

Sovjetski raj

V sovjetskem raju je danes devetsto tisoč političnih jetnikov. Večinnoma so vsi v Sibiriji, v mrazu 54° pod ničlo.

Kaj bi vendar Slovenci počeli v takem raju?

»STROKOVNE« IN STROKOVNE BORBE

Dobro so znane pri nas »borbe za strokovne interese«, katerih prva in zadnja beseda je: »štrajki!«

S to svojo »strokovno« borbo se predstavlja Kominternina sestradanim množicam kot edina ljubezni polna mati vseh proletarcev.

Danes pa gledamo še neko drugo strokovno borbo, ki pa se ne ponaša s sto in sto štrajki, sabotažami in demonstrijami, ampak z resnično ljubeznijo do mladega delavca.

Pred dobrim mesecem dni je belgijski parlament in senat razpravljali o novem vojaškem zakonu. Pri tej razpravi je dejal senator Allewaert: »... Vztrajam še vedno pri zahtevah, ki so jih poslali žosisti. Ne smemo razpolagati z življenjem naše mladine, ne da bi ji dali vse moralne in materialne pogoje, ki ji zagotove primerno življenje.«

Žosisti so namreč že pet let vodili veliko akcijo za izboljšanje položaja mladih delavcev pri vojakihi. To ni »antimilitaristična fronta«, ki je nekaterim tako priljubljena, ampak iskreno neševanje težkega socialnega in moralnega vprašanja vojaške službe. Poslali so »Odprto pismo vsem parlamentarcem«, v katerem so zahtevali, naj novi zakon zagotovi pri vojakihi večjo skrb za zdravje, primerno hrano, odpravo surovosti in nadzorstvo nad moralo. Parlament in senat sta na svojih sejah pokazala, da sta tem zahtevam naklonjena, in prvi minister Van Zeeland je v svojem govoru te reforme tudi obljubil.

Tako bodo najbrž v kratkem te zahteve sprejete in uzakonjene. Žosisti bodo lahko z veseljem gledali na uspeh, ki je v strokovno pa tudi moralno korist vseh mladih delavcev. Kominternina bo hujskala, rovarila in demonstrirala naprej in hotela s tem dokazati, da ona »stro-

Dežela gorja

»Pred očmi imam,« izjavlja, »znam cen v Londonu, in sicer izveček iz Selfridgeovega oglasa v Daily Herald, seznam, ki sem ga danes prejel. Damski plašči brez ovratnika stanejo 20 šilingov (150 din). V Moskvi stane isti plašč nekaj več kot 250 rubljev, kar odgovarja celotni ruski delavski mesečni mezdi. Moski čevlji stanejo po Selfridgeu 20 šilingov. Tu koleba cena med 32 in 70 rublji v zaprtih skladiščih in pride na 100 v Mostorgu. To predstavlja dnevno plačo lončarskega rokodelca in polovico mesečne mezde sovjetskega delavca!«

Spodnja ženska obleka, ki stane v Londonu 3 š. 9 d., stane v Moskvi 40—50 rubljev, kar je približno pol-dnevna plača angleškega delavca proti tedenski plači njegovega ruskega tovariša.«

Ruski delavec, čigar plača je mnogo nižja od plače francoskega delavca, je dvakrat na slabšem od francoskega: zasluži manj in za blago plačuje več.

Zmanjšana kupna močnost pri ruskem delavcu se odraža na njegovi obleki in njegovi zunanosti. Povsod je preseščena bedna zunanost množic, ki jih je srečeval.

Ko govori o razliki med Letonsko, nekdanjo rusko pokrajino, in boljše- viško Rusijo, ki je njena sosedna, pravi: »Na letonski strani vidite kmete, ki živijo od revolucije 1917 na svojem. Njihova polja so dobro obdelana, hiše so čedne. — Na ruski strani so polja revna, hiše brez ometa in v zanemarjenem stanju. — Na Letonskem so prebivalci dostojno oblečeni; — na ruskem pa se razodeva beda ljudstva na njihovi razcapani zunanosti.«

Nezadostna socialna pomoč

Res, da imajo za omiljenje bede otroška zavetišča, ustanove za dopust, toda v primeri s številom prebivalstva so tako maloštevilne, da večji del prebivalstva gotovo ne bo nikdar imel nič od njih. Takole je v Moskvi, v tovarni Sokorohod:

»Za 14.000 delavcev imajo poskrbljenih odpočivališč za 250 oseb in zavetišča za 300 otrok.«

»V Ordžonikidzeju, tovarni traktorjev, kjer je zaposlenih 15.000 delavcev, imajo zavetišča, ki more sprejeti 575 otrok, kar zadošča le za tretjino celotnega števila otrok te tovarne.«

»Če vzamem samo mesta, najdem, da je bilo 1932 v otroških zavetiščih 250.000 mest za otroke. Delavskega prebivalstva je bilo v tej dobi 22 milijonov. Otroci in starosti največ do tretjega leta, ko jih dajejo v zavetišča, predstavljajo približno 10% celokupnega prebivalstva. Prošenj za sprejem je v resnici še več, ker mnogo teh zavetišč sprejema otroke

do petega leta. Če vzamemo za osnovno 10%, bi bilo treba pripraviti 2.200.000 mest, da bi mogli sprejeti vsakega otroka. Sedaj pa, ko ni več kot 250.000 mest, more biti sprejet en sam otrok od devetih...«

Svoboda državljana

»Ko smo prišli do začetka električnega omrežja (pri tovarni na Dnjepru), odkoder je tok porazdeljen po deželi, nas je ustavil oborožen stražnik; prečital je vsako besedo prepustnice, ki mu jo je izročil sam ravnatelj in si skrbno zabeležil avtomobilske potnike, preden nam je dovolil nadaljevati pot. Ni šlo za navadno formalnost, ampak za zelo strogo kontrolo. Potem smo zdrdrali kakih 200 metrov dalje, ko nas je ustavil drug stražnik, ravno tako oborožen. Vnovič smo morali pokazati našo prepustnico in vnovič jo je mlad vojak rdeče armade marljivo preiskal, preden so nam odprli vrata. Misleč, da nimamo več daleč do cilja, sem vsak trenutek pričakoval, da bom zagledal tovarno. Toda ne. Prišli smo do tretjih vrat in zopet so nas ustavili ter preiskali na isti način kakor prej.

Slednjič so nas pustili v centralo, kjer smo našli številne uradnike, ki so čakali na nas. Na notranji strani vrat, ki so vodile v poslopje, sta stala dva oborožena stražnika z bajonetom na cevi puške in z modro čepico na glavi.

Tega mi je bilo že dovolj in rekel sem našemu vodniku: »Česa se boje? Mar mislijo, da bomo ukradli kak generator ali kaj podobnega?«

»Ne, toda morate se spominjati, da smatramo električne postaje za živčne centre sovjetske unije in da jih moramo skrbno čuvati.«

In da zaključim vprašanje o osebni svobodi, se sir Walter Citrine na koncu svojega potovanja takole izrazi:

»Ne, ekonomske metode mi gotovo niso zoprne. Toda imam neprijeten občutek, da so delavci navadno kolesje v sovjetskem stroju. Mogoče pred kakim sodnikom tega ne bi mogel nepobitno dokazati. Toda niti najmanj ne dvomim, da vlada tu režim zatiranja. Nisem našel, da bi imeli delavci isto svobodo besede kakor v Angliji. Po boljševiških besedah je v komunistični državi delavec gospodar. Toda v praksi stori točno to, kar mu stori ukažejo. Ne more se braniti proti državi, proti strokovni zvezi ali tovarniškemu odboru ali proti komunistični celici.«

*

Kaj boš rekel na vse to ti, slovenski dijak?

Tvoj komunistični tovariš bo seveda to tajil — saj mu je tako naročeno. Za to skrbe in to uče nalašč za to plačani moskovski agentje.

kovno: največ stori, ker najbolj »odločno zahteva.«

Slejkoprej bo odmeval pri »strokovnih« borbah klic: »Kaj vse drugo, da so le želodci siti!« Ko so pa žostisi zvedeli za objubljenno reformo, so obenem s to vestjo v svojih listih z velikimi črkami čez dve koloni pisali tole: »Vsa strokovna in politična izboljšanja vedejo v propast in suženjstvo, če mladi delavci niso prežeti z mislijo svoje osebne in socialne, večne in najvišje vrednosti.«

Voditelj J. Cardijn jim je takrat napisal v njihov časopis: »Da, strokovne organizacije morejo preskrbeti delavcem boljše delavne pogoje, večjo plačo, manj delavnih ur, več plačanih počitnic, večjo varnost in stalnost... Toda vsi ti strokovni uspehi so samo mamilo in grenka prevara, če mladi delavci ne poznajo namena svojega dela, svoje plače, svojih počitnic, namena svoje bodočnosti in svojega življenja.«

To je katoliški odgovor na zlobno izrabljanje današnje gospodarske stiske. To je resnično prizadevanje za strokovne interese, ki išče uspešnih poti ne pa revolucionarnih izgrediv in pokoljev.

Odločen župan

Župan v mestu Pontarlier je pisal ravnateljem kinov sledeče pismo:

»Gospod ravnatelj! Večkrat opazujem Vaše reklamne slike, nalepljene na zidove našega mesta. Upam, da takih nemoralnih slik ne boste dali več nalepiti na stene. To bi bilo v škodo morali prebivalcev našega mesta in tudi Vam ne bi bilo v korist. V tem primeru Vam bom pač moral kino zapreti.«

Ta župan je jasno pokazal, kako je treba braniti moralo in vendar je to borben socialist, zato je to dejanje tem več vredno.

»Mi ne škoduje...«

Katoliški časnikar Léon Merklen je napisal v pariškem dnevniku »La Croix« o taktiki Cerkvi nasprotnega časopisja, kot se je pokazala tudi sedaj v poročanju o španskih dogodkih. Ta taktika je: Laž, zamolčevanje, posploševanje posameznih obžalovanj vrednih dogodkov, zlomerno in obrekljivo pretiravanje nepomembnih posameznosti. Kdor hoče pri tej taktiki laži in spretnega zavijanja priti do jedra resnice, mora položaj dobro poznati in imeti tenak čut za razkrinkavanje potvorenih dejstev. — Kako more potem mlad fant reči o nasprotnih časopisih: »Mi ne škodujejo.« — »Sam vidim, kaj je res.«

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (Jože Godina).